Υπόθεση 168/83

Laura Pasquali-Gherardi
κατά
Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου

« Υπάλληλος — εργατικό ατύχημα — αποζημίωση »

Περίληψη

Υπάλληλοι — Προσφυγή — Προηγούμενη διοικητική ένσταση — Προϋπόθεση παραδεκτού της προσφυγής — Εξαίρεση

(Κανονισμός υπηρεσιακής κατάστασης των υπαλλήλων, άρθρα 90, παράγραφος 2, και 91, παράγραφος 2)

Οι διατάξεις του κανονισμού υπηρεσιακής κατάστασης των υπαλλήλων που προβλέπουν ότι η προσφυγή είναι παραδεκτή μόνο αν προηγουμένως έχει υποβληθεί στην αρμόδια για τους διορισμούς αρχή διοικητική ένσταση έχουν ως σκοπό να επιτρέπουν και να διευκολύνουν τη φιλική διευθέτηση των διαφορών που ανακύπτουν μεταξύ των υπαλλήλων ή του λοιπού προσωπικού και της διοίκησης. Προσφυγή, χωρίς διοικητική ένσταση, είναι παραδεκτή μόνο στην περίπτωση κατά την οποία η προσφυγή στρέφεται κατά πράξεως, όπως η απόφαση εξεταστικής επιτροπής, που η αρμόδια για τους διορισμούς αρχή δεν έχει την εξουσία να ακυρώνει ή να τροποποιεί.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
MARCO DARMON
της 11ης Δεκεμβρίου 1984 *

Κύριε πρόεδρε,
Κύριοι δικαστές,

Με την αγωγή αποζημιώσεως που άσκησε η Pasquali-Gherardi κατά του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, ως αρμόδιας για τους διορισμούς αρχής (στο εξής: ΑΔΑ), ζητεί από το Δικαστήριο να αναγνωρίσει την ευθύνη του οργάνου αυτού λόγω του ότι καθυστέρησε να τοποθετήσει την ενάγουσα σε κάποια θέση μετά από την επιδείνωση της καταστάσεως της υγείας της.

* Μετάφραση από τα γαλλικά.

Η Pasquali-Gherardi προσλήφθηκε στις 17 Οκτωβρίου 1979 ως στενοδακτυλογράφος ιταλικής γλώσσας με βαθμό C3, μετά την επιτυχία της στο γενικό διαγωνισμό PE/74/C. Στις 15 Νοεμβρίου 1979, η ενάγουσα υπέστη ατύχημα στον τόπο της εργασίας της, το οποίο είχε ως συνέπεια σοβαρό τραυματισμό στην περιοχή του αριστερού οφθαλμού. Το μειονέκτημα αυτό της όρασης, επακόλουθο του εν λόγω ατυχήματος, το οποίο καθιστούσε ιδιαίτερα δύσκολη την άσκηση των καθηκόντων στενοδακτυλογράφου για τα οποία είχε προσληφθεί, εξηγεί το ότι, από το τέλος του έτους 1979 μέχρι την άνοιξη του έτους 1981, η Pasquali-Gherardi διέκοψε επανειλημμένως την απασχόλησή της λόγω αναρρωτικής άδειας. Στις διακοπές αυτές εργασίας οφείλεται η αρνητική έκθεση δοκιμασίας την οποία ακολούθησε σύμφωνη απόφαση απολύσεως, που ανακλήθηκε μεταγενέστερα από την ΑΔΑ. Η ενάγουσα είναι σήμερα μόνιμη υπάλληλος, που προάχθηκε στις 14 Ιανουαρίου 1983 στο βαθμό C2, αναδρομικά από 1ης Ιανουαρίου 1982.

Οι συνέπειες του ατυχήματος έθεταν το πρόβλημα του βαθμού αναπηρίας που έπρεπε να αναγνωριστεί στην ενάγουσα. Στη συνέχεια, δύο διαδικασίες κινήθηκαν διαδοχικά.

Επειδή η κατάσταση της ενάγουσας μπορούσε να εμπίπτει στο άρθρο 78 του κανονισμού υπηρεσιακής κατάστασης, προκειμένου να προσδιοριστεί αν προσβλήθηκε από « μόνιμη αναπηρία θεωρούμενη ως ολική και η οποία τη θέτει σε αδυναμία εκτελέσεως των καθηκόντων που αντιστοιχούν σε θέση της σταδιοδρομίας της », ο διευθυντής προσωπικού και κοινωνικών υποθέσεων του Κοινοβουλίου υπέβαλε, στις 21 Ιανουαρίου 1982, το ζήτημα στην επιτροπή αναπηρίας, η οποία συγκροτήθηκε σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 7 του παραρτήματος II του κανονισμού υπηρεσιακής κατάστασης. Στην έκθεσή της, που υποβλήθηκε στις 28 Ιανουαρίου 1983, η επιτροπή συνιστούσε « την τοποθέτηση της ενδιαφερομένης σε θέση που αντιστοιχεί στη σταδιοδρομία της, αλλά η οποία δεν συνεπάγεται σημαντική προσπάθεια των οφθαλμών ».

Η δεύτερη διαδικασία, η οποία κινήθηκε στη συνέχεια, απέβλεπε στο να προσδιοριστεί, κατ' εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 73 του κανονισμού υπηρεσιακής κατάστασης, το ύψος του ποσού που πρέπει να καταβάλει το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ως αποζημίωση αναλόγως του βαθμού αναπηρίας που διαπιστώθηκε από την υγειονομική επιτροπή που ορίστηκε για το σκοπό αυτό. Η υγειονομική επιτροπή, της οποίας η γνώμη ζητήθηκε κατόπιν αιτήσεως της ενάγουσας [1], με την έκθεσή της της 10ης Ιανουαρίου 1984 προσδιόρισε το βαθμό αναπηρίας σε 7 %.

Στο πλαίσιο αυτό πρέπει να τοποθετηθεί η διένεξη που άρχισε μεταξύ της ΑΔΑ και της ενάγουσας ως προς τη δυνατότητα να τοποθετηθεί σε καθήκοντα που ανταποκρίνονται περισσότερο στην κατάσταση της υγείας της. Επειδή δεν βρέθηκε ακόμη καμιά λύση, η Pasquali-Gherardi συνεχίζει μέχρι σήμερα να ασκεί τα καθήκοντα στενοδακτυλογράφου. Συνεπώς, επικαλούμενη την έλλειψη προθυμίας που επέδειξε το Κοινοβούλιο να την απαλλάξει από ασυμβίβαστα καθήκοντα μετά το ατύχημά της, η Pasquali-Gherardi άσκησε την υπό κρίση αγωγή.

Πριν από την εξέταση της ουσίας, πρέπει να εξεταστεί το παραδεκτό της αγωγής, που αμφισβητείται από το εναγόμενο.

1. Επί του παραδεκτού

Όπως διαπιστώνει το Κοινοβούλιο, η ενάγουσα άσκησε την αγωγή της χωρίς προηγουμένως να υποβάλει προς την ΑΔΑ ένσταση, παρά τις διατάξεις του άρθρου 91, παράγραφος 2, του κανονισμού υπηρεσιακής κατάστασης, σύμφωνα με το οποίο

« Προσφυγή στο Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων είναι παραδεκτή μόνο:

— αν προηγουμένως έχει υποβάλει στην αρμόδια για διορισμούς αρχή ένσταση κατά την έννοια του άρθρου 90, παράγραφος 2, εντός της προθεσμίας που προβλέπεται στην εν λόγω παράγραφο... »

1 — Άρθρο 19 της κανονιστικής ρύθμισης περί καλύψεως των υπαλλήλων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων έναντι των κινδύνων ατυχημάτων και ασθενειών, που θέσπισε το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στις 27 Ιανουαρίου 1977.

Πράγματι, η « προηγούμενη » ένσταση υποβλήθηκε μετά την άσκηση της αγωγής, η οποία επομένως πρέπει να κριθεί ως απαράδεκτη.

Πάντως, για να αιτιολογήσει την άμεση προσφυγή στο Δικαστήριο, η Pasquali-Gherardi βασίζεται στη λύση που έδωσε το Δικαστήριο με την απόφαση Marcato, επιβεβαιούμενη διαρκώς από τότε, σύμφωνα με την οποία η ένσταση που στρέφεται κατά της ΑΔΑ κατόπιν αποφάσεως εξεταστικής επιτροπής διαγωνισμού είναι περιττή εφόσον η διοίκηση δεν μπορεί να τροποποιήσει την απόφαση αυτή [2]. Εν προκειμένω όμως, η ζημία που υπέστη η ενάγουσα είναι τετελεσμένη· το Κοινοβούλιο δεν έχει τη δυνατότητα να μεταβάλει την κατάσταση αυτή.

Δεν μπορώ να δεχτώ παρόμοια επιχειρηματολογία η οποία βασίζεται σε απρόσφορη μεταφορά στην προκειμένη υπόθεση του νομολογιακού προηγούμενου Marcato. Αν το Δικαστήριο έκρινε ότι, σε περίπτωση αμφισβητήσεως μιας αποφάσεως εξεταστικής επιτροπής διαγωνισμού, η διαδικασία προηγούμενης διοικητικής ενστάσεως που απευθύνεται στην ΑΔΑ « στερείται αποτελέσματος », αυτό οφείλεται στην ανεξαρτησία με την οποία αποφαίνεται η εξεταστική αυτή επιτροπή, της οποίας οι αποφάσεις δεν μπορούν να τροποποιηθούν από την ΑΔΑ [3]. Συνεπώς, η υποβολή ενστάσεως « θα είχε ως μοναδικό αποτέλεσμα να παρατείνει χωρίς καμιά χρησιμότητα τη διαδικασία » [4], εφόσον η ΑΔΑ δεν έχει την εξουσία ούτε να ανακαλέσει ούτε να τροποποιήσει τις αποφάσεις της εξεταστικής επιτροπής.

Όμως, καμιά βάσιμη αναλογία δεν μπορεί να αναγνωριστεί μεταξύ των δεδομένων που θεμελιώνουν την οικονομία αυτή της διαδικασίας και της προκειμένης περιπτώσεως.

Εν προκειμένω, πέραν του ότι δεν στερείται αποτελέσματος, η χρησιμοποίηση της προ της ασκήσεως της προσφυγής διαδικασίας, η οποία διέπεται από το άρθρο 90 του κανονισμού υπηρεσιακής κατάστασης, ανταποκρίνεται επακριβώς στο σκοπό που της αναγνώρισε το Δικαστήριο: « να διευκολύνει την εξώδικη διευθέτηση της διαφοράς... » [5]. Περισσότερο ακόμη, αποτελεί την έκφραση της « υποχρεώσεως καλής πίστεως » που επιβάλλει σε κάθε προσφεύγοντα να επιτρέπει στην ΑΔΑ να γνωρίζει τα παράπονά του και να διευθετεί αμέσως τη διαφορά αποφεύγοντας τη δίκη [6].

Τέλος, προσθέτω ότι, προκειμένου για μέσο παροχής εννόμου προστασίας που στρέφεται κατά της παραλείψεως να ληφθεί απόφαση της ΑΔΑ ως προς τη μετάθεση της ενάγουσας, η Pasquali-Gherardi έπρεπε, πριν από την άσκηση της προσφυγής της, να υποβάλει αίτηση και εν συνεχεία, ενδεχομένως, διοικητική ένσταση: έτσι, δεν τηρήθηκε το σύνολο της διαδικασίας αυτής, η οποία θεσπίστηκε ακριβώς με τον κανονισμό υπηρεσιακής κατάστασης για να οριοθετείται η διαφορά προκειμένου να επισπεύδεται η επίλυσή της και να αποφεύγεται κατά το δυνατό η διεξαγωγή δίκης. Είναι δε ακόμη λιγότερο αντιληπτό αφού η ενάγουσα, όπως αυτή η ίδια αναγνώρισε, με την υπό κρίση αγωγή επεδίωξε να υποχρεώσει το Κοινοβούλιο να λάβει σχετική απόφαση.

Το σύνολο των σκέψεων αυτών με οδηγεί στο να προτείνω να κριθεί απαράδεκτη η αγωγή που άσκησε η Pasquali-Gherardi. Επομένως, θα εξετάσω το βάσιμο της αγωγής αυτής μόνο επικουρικώς.

2. Επί της ουσίας

Υπενθυμίζω, πρώτον, το ακριβές αντικείμενο της διαφοράς. Η Pasquali-Gherardi επιδιώκει να επιτύχει αποκατάσταση της ζημίας που υπέστη ως συνέπεια του ατυχήματός της. Η αγωγή αποζημιώσεως αφορά αποκλειστικά τη ζημία που προέκυψε από την επιδείνωση της καταστάσεως της υγείας της λόγω του ατυχήματος· η επιδείνωση αυτή είναι επακόλουθο, αφενός μεν της παράλειψης της ΑΔΑ να της ανακοινώσει αμέσως τα πορίσματα της επιτροπής αναπηρίας, αφετέρου δε της καθυ-

2 — Υπόθεση 44/71, Marcato (Recueil 1972, σ. 427), σκέψεις 4-9.

3 — Υπόθεση 34/80, Authié (Συλλογή 1981, σ. 665), σκέψη 7.

4 — Υπόθεση 7/77, von Wüllerstorff και Urbair (Recueil 1978, σ. 769), σκέψη 8.

5 — Υπόθεση 543/79, Birke (Συλλογή 1982, σ. 4425), σκέψη 26.

6 — Συνεκδικαζόμενες υποθέσεις 22 και 23/60, Elz (Recueil 1961, σ. 357), προτάσεις Roemer, σ. 382.

στέρησης που επέδειξε η ΑΔΑ να την τοποθετήσει, λαμβάνοντας υπόψη τις συνέπειες του ατυχήματος, σε κατάλληλη θέση. Επομένως, πρέπει να αποδειχτούν η ύπαρξη των πταισμάτων αυτών, η ύπαρξη της ζημίας και η αιτιώδης μεταξύ τους σχέση. Θα εξετάσω διαδοχικά, κατά το μέτρο που είναι αναγκαίο, αν συντρέχουν αυτές οι προϋποθέσεις.

Όσον αφορά τα δύο πταίσματα που προσάπτονται στο Κοινοβούλιο, παρατηρώ τα ακόλουθα.

Ως προς τη μη έγκαιρη ανακοίνωση της έκθεσης της επιτροπής αναπηρίας, η μομφή της ενάγουσας δεν μπορεί να γίνει δεκτή. Καίτοι το άρθρο 9 του παραρτήματος ΙΙ του κανονισμού υπηρεσιακής κατάστασης, περί της επιτροπής αναπηρίας, θέτει την αρχή ότι τα πορίσματα της επιτροπής διαβιβάζονται στον ενδιαφερόμενο, δεν ορίζει την προθεσμία. Εν προκειμένω, τα πορίσματα αυτά περιήλθαν στην ενάγουσα κατόπιν αιτήσεως που υπέβαλε ο δικηγόρος της, εντός δύο μηνών από την υποβολή της έκθεσης. Καίτοι είναι λυπηρό ότι η έκθεση δεν διαβιβάστηκε αυτεπαγγέλτως, ο διαδραμών χρόνος δεν μου φαίνεται υπερβολικός.

Η Pasquali-Gherardi προσάπτει στο Κοινοβούλιο ένα δεύτερο πταίσμα, ότι δηλαδή παρέλειψε να αναζητήσει επαγγελματική λύση στο πρόβλημα της υγείας που αντιμετώπιζε λόγω του ατυχήματός της, ενώ το ζήτημα της μετάθεσής της σε θέση περισσότερο πρόσφορη είχε τεθεί για πρώτη φορά με έγγραφο του γενικού διευθυντή της γραμματείας στις 8 Δεκεμβρίου 1980, εκ νέου δε με το έγγραφο του διευθυντή προσωπικού στις 25 Μαΐου 1982, και τέλος, με την από 28 Ιανουαρίου 1983 σύσταση της ίδιας της επιτροπής αναπηρίας. Με άλλα λόγια, καίτοι αναγνωρίστηκε πολύ ενωρίς ότι η κατάσταση της υγείας της δεν της επέτρεπε να ασκεί τα καθήκοντα για τα οποία είχε προσληφθεί, το Κοινοβούλιο δεν επέδειξε έναντι των υπαλλήλων του την επιβαλλόμενη επιμέλεια.

Επ' αυτού, πρέπει να γίνουν οι ακόλουθες παρατηρήσεις.

Είναι αδιαμφισβήτητο ότι ο τραυματισμός που υπέστη η Pasquali-Gherardi μετά το ατύχημά της μείωσε την οπτική της ικανότητα, πράγμα που καθιστά επίπονη για την ενδιαφερόμενη την άσκηση των καθηκόντων στενοδακτυλογράφου για τα οποία είχε προσληφθεί. Εξάλλου, είναι δεδομένο ότι η ενάγουσα εξακολουθεί προς το παρόν να ασκεί τα καθήκοντα αυτά και ότι είναι επιθυμητό, πράγμα που το Κοινοβούλιο δεν αρνείται, να τοποθετηθεί σε άλλη θέση.

Εντούτοις, δεν θεωρώ ότι η καθυστέρηση που προσάπτεται στην ΑΔΑ συνιστά πταίσμα που μπορεί να της καταλογιστεί. Αντίθετα από ό,τι ισχυρίζεται η ενάγουσα, θεωρώ ότι το ζήτημα της μετάθεσής της δεν μπορούσε πραγματικά να τεθεί παρά μόνο μετά τη σύσταση που διατύπωσε η επιτροπή αναπηρίας. Πράγματι, το έγγραφο της 8ης Δεκεμβρίου 1980, προερχόμενο από τη διοίκηση, δεν συνιστά σχετικό σημείο αναφοράς, διότι αφορά μόνο « την αναγνώριση αναπηρίας ή οποιαδήποτε άλλη λύση » χωρίς άλλη διευκρίνιση.

Αντίθετα, με το έγγραφό της τής 25ης Μαΐου 1982, αντιμετώπισε την περίπτωση μεταθέσεως της Pasquali-Gherardi λόγω της καταστάσεως της υγείας της. Πάντως, η εφαρμογή της λύσης αυτής προϋπόθετε ότι είχε λυθεί το ζήτημα αν η ενδιαφερομένη εξακολουθούσε να είναι σε θέση να ασκεί επαγγελματική δραστηριότητα, πράγμα που προφανώς εξαρτιόταν από τα πορίσματα της επιτροπής αναπηρίας.

Είναι αλήθεια ότι η επιτροπή αναπηρίας επελήφθη δύο χρόνια μετά το ατύχημα. Υπενθυμίζω πάντως ότι, εν τω μεταξύ, ο ιατρός-σύμβουλος του Κοινοβουλίου, θεωρώντας ότι η κατάσταση της ενδιαφερομένης δεν είχε ακόμη σταθεροποιηθεί, ανέβαλε για τα μέσα του 1981 τον καθορισμό του βαθμού αναπηρίας και ότι ακριβώς στο χρονικό αυτό διάστημα τοποθετείται το λυπηρό επεισόδιο της απόλυσης, μέτρο το οποίο ευτυχώς ανακάλεσε στο τέλος του 1981 ο γενικός γραμματέας του Κοινοβουλίου. Όμως, μεταξύ της τελευταίας αυτής απόφασης και της εντολής που δόθηκε στην επιτροπή αναπηρίας, παρήλθαν λιγότερο από δύο μήνες. Συνεπώς, το ζήτημα της μετάθεσης της ενάγουσας ετέθη κατά την ημερομηνία υποβολής των πορισμάτων από την επιτροπή αναπηρίας.

Μετά τη σύσταση αυτή, το Κοινοβούλιο πρότεινε στην Pasquali-Gherardi δύο άλλες θέσεις, τη μία στην υπηρεσία κλητήρων, την άλλη στα αρχεία προσωπικού. Καίτοι η ενάγουσα δεν αμφισβήτησε την εξαιρετική δυσκολία για την ΑΔΑ να εξεύρει, στα πλαίσια της σταδιοδρομίας της ενάγουσας, θέση που δεν απαιτεί καμιά σημαντική προσπάθεια των οφθαλμών, σε σημείο που η ίδια αναγνώρισε ότι επρόκειτο για « θέση-θαύμα », δεν έκρινε σκόπιμο να δεχτεί τις δύο αυτές προτάσεις.

Από τις δύο αυτές διαπιστώσεις προκύπτει ότι η Pasquali-Gherardi δεν μπορεί να προσάπτει στην ΑΔΑ την καθυστέρηση που επέδειξε στο να της προτείνει νέα θέση η οποία να ανταποκρίνεται στη κατάσταση της υγείας της. Συνεπώς, θεωρώ ότι τα πταίσματα που προσάπτονται στην ΑΔΑ δεν έχουν αποδειχτεί.

Αν πάντως το Δικαστήριο έκρινε ότι κάτι τέτοιο δεν συμβαίνει, παραμένει τότε να εξεταστεί αν υπάρχει πράγματι ζημία της ενάγουσας λόγω των διαπραχθέντων πταισμάτων. Η Pasquali-Gherardi υποστηρίζει ότι η κατάσταση της υγείας της επιδεινώθηκε λόγω της καθυστέρησης που επέδειξε η ΑΔΑ να την τοποθετήσει σε καταλληλότερη θέση.

Δεν συμμερίζομαι την πεποίθηση της ενάγουσας η οποία δεν προσκόμισε την απόδειξη, ιδίως με ιατρική γνωμάτευση, ούτε της επιδείνωσης αυτής ούτε της σχέσης της προς την καθυστέρηση που προσάπτει στο Κοινοβούλιο. Η έκθεση της υγειονομικής επιτροπής με την οποία διαπιστώνεται βαθμός αναπηρίας 7 % δεν παρέχει κανένα σχετικό στοιχείο υπέρ της ενάγουσας. Εξάλλου, δεν έχει προσκομιστεί κανένα αποδεικτικό στοιχείο ως προς την ύπαρξη παρόμοιας αιτιώδους σχέσεως η οποία, αντίθετα από ό,τι ισχυρίζεται η ενάγουσα, δεν μπορεί να τεκμαίρεται.

Ως συμπέρασμα, προτείνω:

1) η αγωγή να κριθεί απαράδεκτη·

2) επικουρικώς, να κριθεί αβάσιμη·

3) σύμφωνα με το άρθρο 70 του κανονισμού διαδικασίας, κάθε διάδικος φέρει τα δικαστικά του έξοδα.